

Věc C-80/19

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle článku 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

4. února 2019

Předkládající soud:

Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Litva)

Datum předkládacího rozhodnutí:

17. ledna 2019

Navrhovatel v řízení o kasačním opravném prostředku:

E. E.

Další účastníci řízení o kasačním opravném prostředku:

Kauno miesto 4-ojo notaro biuro notarė,

K.-D. E.

Předmět původního řízení

Spor v původním řízení se týká výkladu a použití ustanovení hmotného práva upravujícího dědění s mezinárodním prvkem a ustanovení procesního práva, jimiž se řídí dokazování a posuzování předběžných skutkových otázek.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Výklad a uplatňování nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 a článku 267 SFEU odst. 1 písm. b) a odst. 2.

Předběžné otázky

1. Má být situace, jako je ta v projednávaném případě – v němž litevská státní příslušnice, která měla v den své smrti místo obvyklého pobytu pravděpodobně v jiném členském státě, ale která v žádném případě nikdy

nepřerušila své vazby ke své domovské zemi, a která mimo jiné před svou smrtí pořídila závěť v Litvě a zůstavila všechn svůj majetek dědici, litevskému státnímu příslušníkovi, přičemž v době zahájení dědického řízení bylo zjištěno, že předmětem celého dědictví je nemovitý majetek nacházející se výlučně v Litvě, a státní příslušník onoho jiného členského státu jakožto pozůstalý manžel jasně vyjádřil svůj úmysl vzdát všech nároků na dědictví po zůstavitelce, neúčastnil se soudního řízení zahájeného v Litvě a souhlasil s příslušností litevských soudů a uplatněním litevského práva – považována za dědění s přeshraničními dopady ve smyslu nařízení č. 650/2012, na něž musí být toto nařízení uplatněno?

2. Má být litevský notář, který zahajuje dědické řízení, vydává osvědčení o dědických právech a provádí další úkony nezbytné pro dědice k uplatnění jejich práv, považován za „soud“ ve smyslu čl. 3 odst. 2 nařízení č. 650/2012, a to s přihlédnutím ke skutečnosti, že notáři při výkonu své činnosti dodržují zásady nestrannosti a nezávislosti, jejich rozhodnutí jsou pro ně samotné nebo pro soudní orgány závazná a jejich úkony mohou být předmětem soudního řízení?

3. V případě kladné odpovědi na druhou otázku, mají být osvědčení o dědických právech vydaná litevskými notáři považována za rozhodnutí ve smyslu článku 3 odst. 1 písm. g) nařízení č. 650/2012, a z tohoto důvodu musí být pro účely jejich vydání určena příslušnost?

4. V případě záporné odpovědi na druhou otázku, mají být ustanovení článků 4 a 59 nařízení č. 650/2012 (společně či samostatně, avšak bez omezení na tyto články) vykládána v tom smyslu, že litevští notáři jsou oprávněni vydávat osvědčení o dědických právech bez ohledu na obecná pravidla určování příslušnosti a že tato osvědčení mají být považována za veřejné listiny, které vyvolávají právní účinky také v jiných členských státech?

5. Musí být článek 4 nařízení č. 650/2012 (nebo jiná ustanovení tohoto nařízení) vykládán v tom smyslu, že místo obvyklého pobytu zůstavitele lze určit pouze v jednom konkrétním členském státě?

6. Mají být ustanovení článků 4, 5, 7 a 22 nařízení č. 650/2012 (společně či samostatně, avšak bez omezení na tyto články) vykládána a používána takovým způsobem, že v projednávané věci je v souladu se skutečnostmi uvedenými v první otázce třeba konstatovat, že dotčené strany se shodly na příslušnosti litevských soudů a použití litevského práva?

Citovaná ustanovení unijního práva

Body 7, 20, 21, 22, 23, 59 a 67 odůvodnění a články 2, 3, 4, 5, 7, 15, 22, 59 a 79 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 ze dne 4. července 2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání

a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (Úř. věst. 2012, L 201, s. 107; dále jen „nařízení č. 650/2012“).

Citovaná ustanovení vnitrostátního práva

Článek 5.2 občanského zákoníku Litevské republiky (dále jen „občanský zákoník“) stanoví mimo jiné následující:

„1. K dědění dochází ze zákona a ze závěti.“

[...]

Článek 5.4 občanského zákoníku stanoví:

„1. Místní příslušnost pro zahájení dědického řízení se řídí podle místa posledního bydliště zůstavitele (článek 2.12 tohoto zákoníku).

2. V případě, že zůstavitel neměl žádné místo trvalého bydliště, se místní příslušnost pro zahájení dědického řízení řídí:

(1) podle místa, kde zůstavitel žil po většinu doby během posledních šesti měsíců před svou smrtí;

(2) pokud měl zůstavitel bydliště na více místech, místní příslušnost pro zahájení dědického řízení se řídí podle místa, kde převažují hospodářské či osobní zájmy zůstavitele (místo umístění majetku nebo jeho hlavní části, pokud se majetek nachází na několika místech; místo pobytu manžela/manželky, s nimiž zůstavitel udržoval manželské vztahy během posledních šesti měsíců před svou smrtí, nebo místo bydliště dítěte, které žilo spolu se zůstavitelem).

3. V případě, kdy není možné určit místo pobytu zůstavitele podle okolností uvedených v odstavcích 1 a 2 tohoto článku, může být místní příslušnost pro zahájení dědického řízení určena podle občanství zůstavitele, nebo úřední evidence obyvatel, místa registrace vozidla, které mu patřilo, a dalších okolností.

4. V případě sporu může být místní příslušnost pro zahájení dědického řízení určena soudem na návrh dotčených stran, a to s přihlédnutím ke všem okolnostem.“

Článek 5.28 občanského zákoníku stanoví mimo jiné následující:

„1. Závěti pořízené veřejnou listinou jsou závěti, které jsou pořízeny v písemné formě ve dvou vyhotoveních a osvědčené notářem nebo úředníkem konzulátu Litevské republiky v příslušném státě.

[...]

5. Skutečnost, že jde o závěť pořízenou veřejnou listinou, nelze zpochybnit [...]“

Článek 5.66 občanského zákoníku stanoví mimo jiné následující:

„1. Dědici, kteří dědí ze zákona nebo ze závěti, mohou notáři místně příslušnému k zahájení dědického řízení předložit žádost o vydání osvědčení o dědických právech.“

Článek 1 zákona Litevské republiky, kterým se zavádí notářský řád (dále jen „notářský řád“) stanoví:

„Notářský úřad tvoří všichni notáři, kterým bylo v souladu s tímto zákonem uděleno oprávnění určit nesporná subjektivní práva fyzických a právnických osob a právní skutečnosti týkající se těchto osob, a zajistit ochranu právních zájmů těchto osob a státu.“

V článku 2 notářského řádu se mimo jiné uvádí následující:

„Notář je osoba pověřená státem k výkonu pravomocí stanovených v tomto zákoně s cílem zamezit vzniku nezákonných jednání a listin v občanskoprávních vztazích. Notář může rovněž vystupovat jako smírčí mediátor v občanskoprávních sporech.

Notáře jmenuje a odvolává ministr spravedlnosti Litevské republiky.“

Článek 12 notářského řádu stanoví:

„Notáři vykonávají své pravomoci bez vlivu orgánů státní moci a státní správy, a podléhají pouze zákonu.“

Článek 26 notářského řádu stanoví:

„Notáři vykonávají tyto notářské úkony:

[...]

(2) vydávání osvědčení o dědických právech;

[...]

Platí, že skutečnosti uvedené v notářských zápisech jsou prokázané a není třeba je dokládat, pokud tyto listiny (jejich části) nebyly shledány neplatnými na základě některého ze zákonných postupů.“

V článku 40 notářského řádu se mimo jiné uvádí následující:

„Notář je povinen odmítnout provést notářský úkon, pokud by provedení takového notářského úkonu bylo v rozporu s právními předpisy nebo by neodpovídalo zákonným požadavkům.“

Článek 41 notářského řádu mimo jiné stanoví:

„Dotčená osoba, která se domnívá, že provedení notářského úkonu nebo odmítnutí provedení notářského úkonu je nesprávné, může tuto skutečnost napadnout u soudu, v jehož obvodu se nachází notářský úřad.“

Článek 444 občanského soudního řádu Litevské republiky (dále jen „občanský soudní řád“) mimo jiné stanoví:

„1. Soud zjišťuje skutečnosti, které zakládají, mění nebo ruší osobní nebo věcná práva osob.

2. Soud přezkoumá případy:

[...]

(8) týkající se přijetí dědictví a určení místní příslušnosti k zahájení dědického řízení;“

Článek 445 občanského soudního řádu stanoví:

„Soud provádí dokazování skutečností rozhodných z hlediska práva pouze tehdy, jestliže navrhovatel není schopen získat listiny nezbytné pro doložení těchto skutečností jiným způsobem nebo v případě, že ztracené listiny nelze opětovně vystavit.“

Článek 448 občanského soudního řádu mimo jiné stanoví následující:

„2. Konečné rozhodnutí soudu, kterým se určí skutečnost, která má být zapsána u matričního úřadu nebo zdokumentována jinými orgány, musí uvádět důvody pro zápis či zdokumentování takové skutečnosti u uvedených orgánů, považuje se však za rovnocenné s listinami vydávanými uvedenými orgány.“

Článek 511 občanského soudního řádu mimo jiné stanoví následující:

„1. Notářský úkon nebo odmítnutí provedení notářského úkonu lze napadnout postupem stanoveným v této kapitole.

2. Žaloba může být podána před okresním soudem, který je místně příslušný dle místa výkonu činnosti notáře (nebo kterékoli jiné osoby oprávněné právními předpisy provádět notářské úkony), jehož úkony lze napadnout [...]"

Článek 580 občanského soudního řádu mimo jiné stanoví následující:

„[...]"

2. Návrh na zahájení dědického řízení se podává u místně příslušného okresního soudu.“

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení

- 1 Ve věci v původním řízení se E. E. (litevská státní příslušnice), matka navrhovatele v řízení o kasačním opravném prostředku (E. E.; dále jen „navrhovatel“), provdala za K.-D.E. (německého státního příslušníka) a přestěhovala se do Německa společně se svým synem (navrhovatelem).
- 2 Po svém návratu do Litvy matka navrhovatele pořídila závěť na notářském úřadě ve městě Garliava, v samosprávném obvodu regionu Kaunas, a za dědice veškerého svého majetku (bytu v Kaunasu) povolala svého syna (navrhovatele).
- 3 Dne 17. července 2017 se navrhovatel obrátil na Kauno miesto 4-asis Notaro biuras (notářský úřad č. 4 města Kaunas, Litva) s návrhem na zahájení dědického řízení a vydání osvědčení o dědických právech.
- 4 Dne 1. srpna 2017 rozhodl notář notářského úřadu Kauno miesto 4-asis Notaro biuras o odmítnutí provedení notářského úkonu. Notář odmítl provést notářské úkony požadované navrhovatelem s ohledem na místo obvyklého pobytu zůstavitelky (v Německu) ve smyslu nařízení č. 650/2012. Navrhovatel napadl odmítnutí notáře provést notářský úkon před soudem prvního stupně.
- 5 Dne 29. ledna 2018 Kauno apylinkės teismas (okresní soud v Kaunasu, Litva) vyhověl návrhu podanému navrhovatelem, zrušil rozhodnutí notáře ze dne 1. srpna 2017 o odmítnutí provedení notářského úkonu a nařídil notáři zahájit dědické řízení na základě příslušnosti stanovené dle místa, kde byl majetek zapsán, a vydat osvědčení o dědickém právu ve vztahu k dědictví po zůstavitelce E. E. Soud prvního stupně uvedl, že i když matka navrhovatele nahlásila odchod do Německa, byla stále litevskou státní příslušnicí a v den své smrti vlastnila nemovitou věc v Litvě; matka své vazby s Litvou nepřerušila, zemi navštěvovala a pořídila zde svou závěť.
- 6 Dne 26. dubna 2018 Kauno apygardos teismas (krajský soud v Kaunasu, Litva) rozsudek soudu prvního stupně na základě opravného prostředku podaného notářem zrušil a návrh navrhovatele zamítl. Odvolací soud uvedl, že v případě, kdy je místo obvyklého pobytu zůstavitele sporné, pouze soud může provádět dokazování ohledně právní skutečnosti spočívající v uznání místa obvyklého pobytu zůstavitele ve státě jeho původu, a že v projednávaném případě neexistovaly žádné informace, které by naznačovaly, že navrhovatel se v této záležitosti obrátil na soud; odvolací soud rozhodl, že soud prvního stupně se při zrušení napadeného rozhodnutí notáře neodůvodněně opíral o obecné zásady.
- 7 Navrhovatel podal proti rozsudku vydanému Kauno apygardos teismas (krajský soud v Kaunasu) kasační opravný prostředek.

Stručný popis odůvodnění předběžné otázky

Otázka použití nařízení č. 650/2012 ve sporu mezi účastníky

- 8 V projednávaném případě je potřeba kasačního soudu podat žádost o rozhodnutí o předběžné otázce k Soudnímu dvoru odůvodněna skutečností, že obsah některých ustanovení unijního práva relevantních pro posouzení právního sporu mezi účastníky řízení není při uplatnění doktríny *acte clair* nebo *acte éclairé* zcela jasný.
- 9 Zprv je v projednávaném případě třeba určit, zda spor mezi účastníky řízení skutečně spadá do působnosti nařízení č. 650/2012, a teprve poté by mělo být zkoumáno, jakým způsobem mají být příslušná ustanovení tohoto nařízení v případě potřeby uplatněna.
- 10 Z bodů 7 a 67 odůvodnění nařízení č. 650/2012 vyplývá, že se toto nařízení vztahuje na případy dědictví s přeshraničním prvkem. Cílem této právní úpravy je usnadnit uplatnění subjektivních práv dědiců v souvislosti s dědictvím, jež má přeshraniční dopady, prostřednictvím zlepšení podmínek pro volný pohyb osob v této oblasti a rychlejším, hladším a efektivnějším vypořádáváním dědických záležitostí, například díky vytvoření evropského dědického osvědčení.
- 11 V projednávaném případě vyvstaly důvodné pochybnosti ohledně otázky, zda by použití nařízení č. 650/2012 (zejména pokud by bylo shledáno, že v den své smrti neměla matka navrhovatele obvyklé bydliště v Litvě) vedlo k dosažení výše uvedených cílů nebo naopak, zda by navrhovatel při uplatnění svých subjektivních práv nebyl nepřiměřeně a zbytečně zatížen, neboť by byl pravděpodobně nucen zahájit za účelem získání dědictví zřejmě řízení v Německu.
- 12 Tento senát se domnívá, že skutkový stav zjištěný v projednávané věci ohledně společenskoekonomického spojení matky navrhovatele s Litvou nasvědčuje závěru, že se původní řízení týká případu vnitrostátního dědictví spíše než dědictví s přeshraničními dopady. Paní E. E. nikdy nepřerušila své úzké vazby na svou vlast, neboť v Litvě vlastnila nemovitost, udržovala ji (vynakládala na ni péči) po více než pět let, i když současně založila nový manželský (rodinný) vztah v Německu a pobývala tam.
- 13 Použití nařízení č. 650/2012 může mít za následek situaci, v níž by navrhovatel, který je litevský státní příslušník dovolávající se dědictví po litevské státní příslušnici spočívajícího v majetku nacházejícího se v Litvě, k němuž nevznáší nárok žádný vnitrostátní ani zahraniční rezident, byl považován za „cizího státního příslušníka“ ve vztahu ke svému domovskému státu, jelikož by v první řadě musel cestovat do jiného členského státu (navrhovatel v současné době žije a studuje v Litvě) a obrátit se na soud v tomto státě a požádat jej o vydání rozhodnutí o potvrzení dědických práv, a následně, po návratu do svého státu, by musel dosáhnout uznání tohoto rozhodnutí.

- 14 Tento senát zastává názor, že znění a uplatnění nařízení č. 650/2012 jsou zvláště relevantní pro takové případy dědictví s přeshraničními dopady, v nichž majetek přechází ze zákona nebo ze závěti z osoby z jednoho členského státu (zůstavitele) na dědice nejen v členském státě původu (nebo obvyklého bydliště), ale také v jiném členském státě EU, z čehož vyplývá, že o všech podmínkách týkajících se pozůstalosti musí být rozhodnuto v rámci jednoho řízení s cílem mimo jiné zabránit vzniku jednotlivých vzájemně neslučitelných soudních rozhodnutí.
- 15 V projednávaném případě výše uvedená situace nenastala a podle názoru tohoto senátu by vazby E. E. (matky navrhovatele) na dva státy (Litvu a Německo) neměly měnit nic na charakteru dědictví. Rovněž rozsudek Soudního dvora ze dne 21. června 2018, V. P. Oberle, C-20/17, EU:C:2018:485, ukazuje, že dědictví s přeshraničními dopady je spojeno s dědictvím v několika členských státech.

Otázka výkladu pojmů „soud“ a „rozhodnutí“ ve smyslu článku 3 nařízení č. 650/2012

- 16 Pro tento případ, jakož i pro případ WB (C-658/17), který je v současné době předmětem rozhodování Soudního dvora, je relevantní výklad pojmů „soud“ a „rozhodnutí“ podle ustanovení článku 3 nařízení č. 650/2012.
- 17 Litva, stejně jako Polsko, postupem dle článku 79 nařízení č. 650/2012 oznámila, že kromě vnitrostátních soudů žádné jiné orgány nebo subjekty nevykonávají soudní funkce. V souladu s rozhodnutím litevských orgánů tedy litevští notáři nemají uznaný status soudu ve smyslu nařízení č. 650/2012.
- 18 Z předběžných otázek položených polským vnitrostátním soudem vyplývá, že tento soud má pravděpodobně pochybnosti ohledně právních účinků oznámení ze strany členských států a jejich vlivu na rozhodování o definici pojmu „soud“ podle nařízení č. 650/2012. Kasační soud má podobné pochybnosti, protože oznámení podle článku 79 nařízení č. 650/2012 práva v podstatě deklarují, avšak nezakládají.
- 19 V projednávaném případě je třeba mimo jiné uvést, že napadené rozhodnutí notáře bylo založeno na ustanoveních nařízení č. 650/2012, avšak z těchto ustanovení vyplývá, že pouze soudy rozhodují o pravidlech upravujících příslušnost (článek 15 nařízení č. 650/2012).
- 20 Na druhé straně kasační soud se domnívá, že notář byl oprávněn rozhodnout o příslušnosti proto, že článek 4 nařízení č. 650/2012 stanoví obecné pravidlo určení příslušnosti mezi členskými státy, byť z článku 2 vyplývá, že toto nařízení se nedotýká pravomoci vnitrostátních orgánů. Co je třeba nejprve určit, je tedy obecná (mezinárodní) příslušnost, a následně lze rozhodovat o jejím výkonu ve vztahu k dotčeným osobám v souladu s právními předpisy dotčeného členského státu.

- 21 Není jasné, zda by rozhodnutí notáře o dědictví (nejsou-li považována za rozhodnutí soudu) mohla být uznána za veřejné listiny. Předpokladem je, že řízení o uznávání veřejných listin by nemělo být považováno za paralelní s řízením, v němž jsou vydávána soudní rozhodnutí o dědictví. Navíc je sporné, zda by ustanovení nařízení č. 650/2012 měla být vykládána a uplatňována tak, aby v závislosti na územním aspektu dědických vztahů (tj. zda jde o dědictví s vnitrostátními nebo přeshraničními dopady) byla rozhodnutí v jednom z těchto případů vydávána notáři, zatímco v druhém případě obecnými soudními orgány.
- 22 Na druhé straně body 20 až 22 odůvodnění nařízení č. 650/2012 mohou vyvolat opačný dojem, a sice že běžní notáři, kteří nejsou pověřeni výkonem soudních funkcí, by neměli být považováni za soudy, i když jsou podle vnitrostátních právních předpisů oprávněni zabývat se dědickými věcmi; to znamená, že pravidla o příslušnosti nejsou relevantní a použitelná na činnost těchto notářů (kteří nejsou soudy ve smyslu nařízení č. 650/2012) a že tito notáři vykonávají svou činnost formou vydávání veřejných listin spíše než soudních rozhodnutí. Není jasné, zda v takovém případě jsou ve vztahu k notářům neaplikovatelná pouze pravidla o příslušnosti, nebo také ostatní ustanovení nařízení č. 650/2012.
- 23 V Litvě je zahájení dědického řízení a jeho základní prvky spojeno zejména s úkony prováděnými notáři, jako jsou zahájení projednání dědictví, vydání osvědčení a podobné úkony. Skutečnost, že soudní orgány jsou obecně spojovány s řešením sporů, podle kasačního soudu sama o sobě neznamená, že v právních vztazích týkajících se dědictví nemohou být litevští notáři považováni za soudy ve smyslu nařízení č. 650/2012.
- 24 V této souvislosti je rovněž třeba zmínit, že ve výše uvedeném rozsudku Soudního dvora Oberle se uvádí, že pojem „rozhodovat“ nemusí souviset se sporným řízením a že rozhodnutí nemusí zakládat překážku věci pravomocně rozsouzené; Soudní dvůr má za to, že tento výklad je rovněž potvrzen bodem 59 odůvodnění nařízení č. 650/2012. Bod 44 rozsudku Oberle konstatuje, že článek 4 nařízení č. 650/2012 určuje mezinárodní příslušnost soudů členských států v řízeních o opatřeních vztahujících se na dědictví jako celek, jako jsou zejména vydání vnitrostátních dědických osvědčení, nezávisle na sporné či nesporné povaze uvedených řízení.
- 25 Je třeba poznamenat, že notáři v Litevské republice mají výlučnou pravomoc ve věcech dědictví; i když notáři nevykonávají svou činnost na základě zmocnění soudním orgánem, zajišťují nestrannost ve vztahu ke všem stranám notářského úkonu a chrání práva a zájmy všech dotčených osob, jejich úkony mohou být napadeny před soudem a osvědčení o dědických právech vydané notářem představuje podklad pro prokázání a zápis vlastnického práva; notáři potvrzují práva osob, která jsou právně nezpochybnitelná, jakož i právní skutečnosti, avšak neřeší případné spory mezi stranami, což přísluší soudům; i když osvědčení o dědických právech vydané notářem není podle práva považováno za rozhodnutí zakládající překážku věci pravomocně rozsouzené, soud se může při rozhodování ve stejné věci odchýlit pouze tehdy, pokud bylo rozhodnutí notáře zrušeno;

osvědčení o dědických práv vydané notářem je závazné i pro samotného notáře, který nemůže toto řízení znovu provést, dokud soud nezruší jeho výsledek.

- 26 Kasační soud se domnívá, že skutečnost, že rozhodnutí notáře může být napadeno u (obecného) soudu, sama o sobě neznamená, že notáře nelze za žádných okolností považovat za „soud“ ve smyslu nařízení č. 650/2012. Odmítnutí notáře vydat osvědčení o dědických právech by mělo být napadnutelné před soudem, který je oprávněn toto rozhodnutí na základě nezávislého výkladu a aplikace práva zrušit (pokud by dospěl k opačným právním závěrům) a uložit notáři povinnost provést notářské úkony požadované dotčenou osobou. Ani v takovémto případě se nebude účinek a význam rozhodnutí notáře z hlediska práv a povinností osob, ani důsledky tohoto rozhodnutí pro příslušné orgány v jiných státech v případě dědictví s přeshraničními dopady lišit od situace, kdy notář neprodleně přistoupí k vyřizování žádosti o provedení příslušných úkonů.

Otázka příslušnosti litevských soudů a rozhodného práva v projednávaném případě

- 27 Tento senát se domnívá, že v projednávané věci se zásadní právní otázka ve vztahu k nařízení č. 650/2012 (je-li vůbec toto nařízení použitelné na projednávaný případ) týká pravomoci (příslušnosti) litevských orgánů (soudů či notářů) a rozhodného práva spíše než definice soudu. Sama skutečnost, že litevské notáře případně nelze považovat za soudy ve smyslu nařízení č. 650/2012, by neměla mít vliv na skutečnost, že uplatnění práv dědiců v situaci dědictví s přeshraničními dopady by v každém případě mělo být zaručeno, neboť podle názoru tohoto senátu by buď notáři měli chránit zájmy dědiců vydáváním (přijímáním) veřejných listin, nebo by dědické záležitosti měly vyřizovat (obecné) soudy.
- 28 Je nesporné, že hlavní pravidlo o obecné příslušnosti soudů členských států souvisí s místem obvyklého pobytu v den, kdy dotyčná osoba zemře. Je třeba dodat, že z ustanovení nařízení č. 650/2012 není zcela jasné, zda je vyloučena existence případů, ve kterých by měl zůstavitel z důvodu zvláštních okolností více míst obvyklého pobytu, a nikoli pouze jedno. V tomto ohledu nařízení č. 650/2012 *zprvé* pro určení obvyklého bydliště stanoví metodu vycházející z faktických okolností spíše než metodu formální, to znamená, že obvyklé bydliště je určováno na základě různých skutkových okolností, spíše než na základě úřední registrace (bod 23 odůvodnění nařízení); *zadruhé*, státní příslušnost a vlastněný majetek mohou být rozhodujícím faktorem při určování obvyklého bydliště (bod 23 odůvodnění nařízení).
- 29 I když ustanovení nařízení č. 650/2012 nasvědčují tomu, že je možné mít pouze jedno obvyklé místo pobytu, byť toto není uvedeno výslovně, vzniká v tomto ohledu potřeba vyjasnění a vysvětlení ze strany Soudního dvora.
- 30 V projednávaném případě není zcela jasné, jakou váhu mají při určování příslušnosti a rozhodného práva tyto skutečnosti: *zprvé*, zůstavitelka se vrátila

do Litvy a pořídila zde závěť u litevského notáře, *zadruhé* v soudním řízení týkajícím se prodloužení lhůty pro přijetí dědictví a odvolání proti rozhodnutí notáře pozůstalý manžel zůstavitelky, který je německým státním příslušníkem, jasně souhlasil s příslušností litevských orgánů a vyjádřil svůj úmysl vzdát se veškerých nároků vůči pozůstalosti po své manželce, a *zatřetí*, pozůstalý manžel se odmítl dostavit k jednání a vystupovat jako účastník soudních řízení, ačkoli o nich byl vyrozuměn.

- 31 Závěť matky navrhovatele ve skutečnosti neobsahuje její výslovnou vůli ohledně uplatnění litevského práva; nicméně kasační soud má za to, že toto vyplývá implicitně. I kdyby bylo třeba považovat Německo za obvyklé místo bydliště matky navrhovatele, je nesporné, že se matka navrhovatele vrátila do Litvy a pořídila zde závěť v souladu s právními předpisy členského státu svého původu. Je třeba rovněž poznamenat, že ustanovení tohoto nařízení, mimo jiné jeho článku 22, nebyly ještě v okamžiku porřízení závěti (4. července 2013) účinná. Předmětná závěť je v každém případě platná a nezpochybnitelná.

PRACOVNÍ DOKUMENT